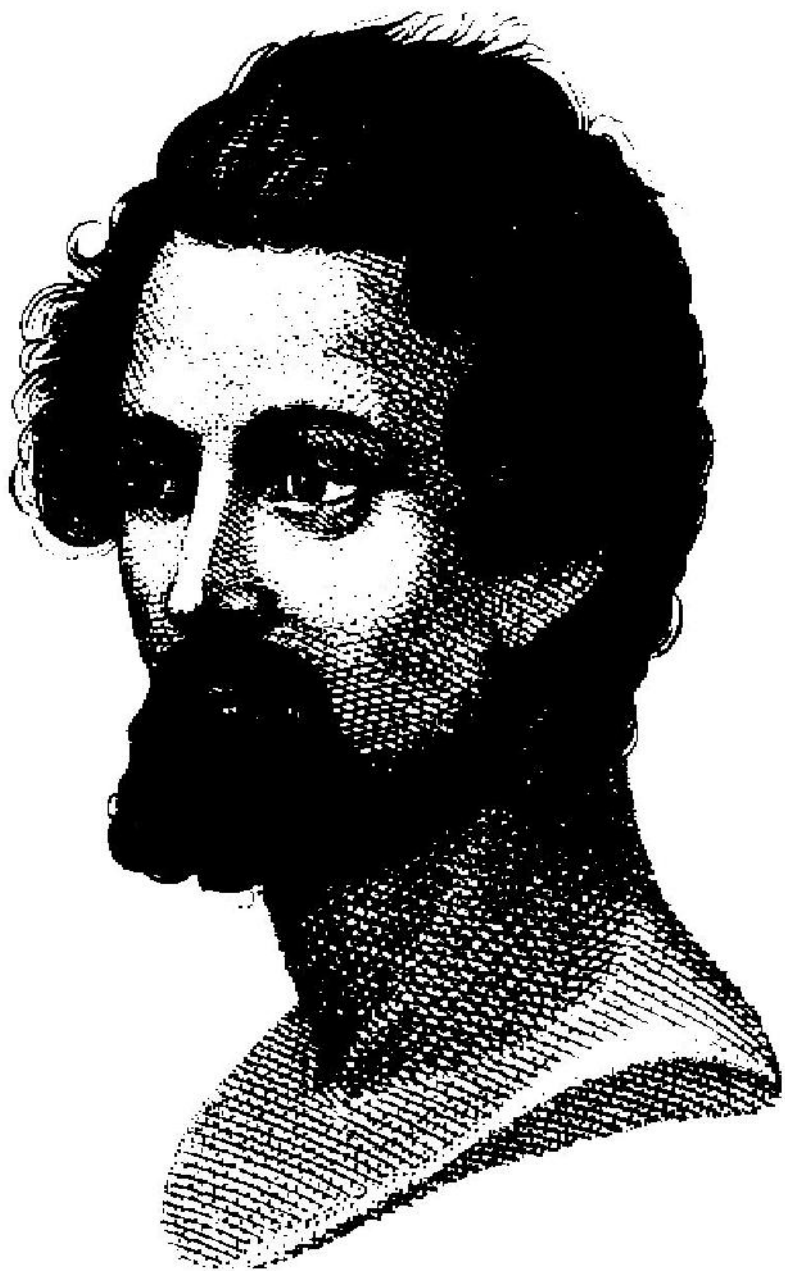

AAN DE GOUDKUST

Mijn werk aan de Goudkust bracht met zich mee dat ik het Zwarte Goud van dit gebied moest voeden en schoonhouden. Als er weer een karavaan met slaven, het Zwarte Goud, uit het binnenland aan was gekomen, dan spoelden wij ze schoon, gaven we ze te eten en bewaakten we ze. De chirurgijn van ons fort keurde ze. Ze stonden even schaars gekleed op het plein als toen ze geboren waren. De keuring was zo simpel, dat wij het binnen de kortste keren ook konden. Eén voor één moesten ze hun tong uitsteken. Wie een schone tong had, was gezond. Daarna moesten ze zwaaien met de beide armen en met de beide voeten flink op te grond stampen. Wie dat kon, en geen enkele afwijkende beweging maakte, was helemaal goedgekeurd. Wie geschikt was, en door ons gekocht werd kreeg onmiddellijk een brandmerk op de borst, om te voorkomen dat de handelaren er later nog wat ongeschikten tussen zouden drukken. We probeerden daarbij voorzichtig te werk te gaan. Het brandmerk mocht niet te diep inbranden. Het bleef onwennig, de geur van verschroeid vlees. Dit gemengd met andere geuren. De mensen deden hun behoefte niet op plaatsen die wij daarvoor gewend waren, en dat moest dus ook allemaal opgeruimd worden. We droegen ze later weer over aan de schippers, die ze overbrachten naar de slavenmarkten in de Nieuwe Wereld. Tussentijds bewaakten we en voedden we de slaven die in de kelders van het fort op de schippers zaten te wachten. Je moest goed voor ze zorgen, want alles wat aan hen mankeerde, koste ons geld, zei de commandant. Dat bewaken was niet zo moeilijk. Ze konden geen kant op. Er was maar één smalle ingang naar de slavenkelders, dus daar konden ze nooit door ontsnappen. Dagelijks werden de doden er door naar buiten gedragen, want het was geen beste plaats om te vertoeven en alle verborgen ziekten werden eisten hun tol. Dat was jammer, want dat koste dus geld. Het eten gooiden we naar binnen via een smalle met tralies afgezette lichtkoker, hoog boven de hoofden van de slaven in het keldergewelf aangebracht, dus via dat gat konden ze ook niet ontsnappen. Mannen en vrouwen leefden gescheiden in eigen kelders. De enige die er zo af en toe uitkwam, was een vrouw, die de eer had een nacht of korter met de commandant van het fort door te brengen. Per keer koos de commandant zijn uitverkorene, die we dan ook schoon spoelden en wat mooier maakten met wat sierraden en kleurige kleding.

Hanno, de Arabische slaaf, die meester bleek over zijn meesters.

Ik kreeg tevens weer een trommel in mijn handen gedrukt en diende bij tijd en wijle goed genoeg gekleed te zijn om op een ordelijke manier de tamboer te spelen. De discipline in het fort was niet zo groot dat alles volgens de gebruikelijke regels verliep, maar als het nodig was trommelde ik alles en iedereen bij elkaar, en zagen we er echt uit als een deel van het leger van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. En natuurlijk van de WIC. Regelmatig kwam van de wachtpost van het fort de kreet dat hij weer een zeil had gezien. Een tijdje later zeilde er dan een vrachtaarder bij ons binnen. We waren een Hollandse handelsvestiging, maar het maakte ons niet uit of er een Portugees, een Spanjaard of een Engelsman voor de kust lag, als hij wilde kopen, dan hoorde hij bij ons. Handel was handel. We lieten de slaven aantreden en probeerden ze dan voor zoveel mogelijk geld te verkopen. De harde kant van dit werk heeft mij steeds tegen de borst gestoten. Als er namelijk een zieke of een oude slaaf tussen zat, of iemand die een verminking had die we nog niet gezien hadden, was hij onverkoopbaar. Ook doorlopend vloeiende vrouwen waren onverkoopbaar. We moesten dan met een groepje soldaten en deze slaven een eindje het binnenland in lopen, waar wij ze begroeven, nadat de soldaten ze hadden dood geschoten. Onverkoopbaar was onverkoopbaar, en niemand wilde voor de kosten opdraaien om ze nog langer in leven te houden.

Zo werkte ik een flink aantal maanden aan de Goudkust, en los van het doodschieten kan ik niet zeggen dat ik het slecht leven vond. Op zondag moesten we naar de godsdienstoefening in het fort. 's Middags waren we een hele tijd vrij, en konden dan sjouwen langs de zee. Zo raakte je de hitte wat kwijt, want de eeuwig brandende zon was hier een grote plaag. En wat moest je anders doen? Het binnenland in lopen was te gevaarlijk, zonder soldaten. Op een dezer zondagmiddagen, toen ik met mijn voeten in het water van onder de rand van mijn hoed langs de horizon stond te turen omdat ik meende dat ik een zeil aan de einder had gezien, hoorde ik in de verte het rinkelen van kettingen. Toen ik omkeek zag ik langs de waterlijn een lange rij slaven uit het westen op ons fort aan komen lopen, begeleid door soldaten van een volk dat ik niet kende. Het bleek te gaan om een groep slavenhandelaren, die een eigen legertje van moren, halve moren en Arabieren op de been had gebracht, om zich veilig te kunnen wagen in de meest gevaarlijke gebieden. Juist daar was goed geld te verdienen. Waar veel gevocht werd, werden veel krijgers gevangen gemaakt, en de overwinnaars hadden geleerd dat je de vijanden beter als slaven kon verkopen dan ze te doden of naar huis te laten gaan.

Onder de vele moren die langs me heen marcheerden, was ook een licht gekleurde man, een Arabier zoals later bleek. Ik zag dit met verbazing aan, en hoorde later zijn verhaal. Deze man, Hanno, was geboren als bastaardzoon van een sultan, en groeide op tot kapitein van een schip in de Arabische kapersvloot. Hij werd na een zeeslag gevangen genomen. Zijn familie kon of wilde geen losgeld betalen, zodat hij zijn vrouw en kinderen nooit weer terug heeft gezien. Hij bleef slaaf, bij een rijke wijnboer in Frankrijk, waar hij alles

leerde van het planten en telen van druiven. Na een paar misoogsten ging de oudste zoon van de wijnboer naar Afrika, om daar in slaven te gaan handelen. Hanno ging mee, omdat hij zo goed de talen sprak en deze zo snel leerde. Gevaar voor ontsnappen was er niet, want Hanno was inmiddels Christen geworden. Afvallige Arabieren die de leer van Mohammed in ruilden voor het Christendom werden door hun geloofsgenoten vermoord, zo gauw ze deze in handen konden krijgen. Hanno en zijn jonge meester hadden dit keer krijgers van de Ashanti's gekocht, die door hun vijanden gevangen waren genomen. Ze hoopten via het grote fort op de Goudkust met de Ashanti's in het daar achter liggende gebied in contact te komen, en deze krijgers te ruilen voor nog veel meer andere slaven.

Ik liep met de slavenkaravaan terug naar het fort, en meldde hun komst bij de wachtcommandant, die hen natuurlijk al lang gezien had. De jonge Fransman en zijn soldaten en slaven konden hier tegen betaling wel enkele nachten blijven. Twee dagen later gingen ze het binnenland in, onder begeleiding van een Nederlandse korporaal, die wist waar de Ashanti's te vinden zouden zijn, en enkele Nederlandse soldaten, omdat we die Fransen eigenlijk ook niet vertrouwden. Ik had als tamboer van de bisschop ook om leren gaan met een pistool, en werd min of meer als ervaren soldaat beschouwd. Omdat ik niet bij de vaste bezetting van het fort hoorde, werd ik als een van de eersten aangewezen om mee te gaan naar het binnenland.